

UUTISIA JA TIEDOTETTAVAA - JULKAISU-ASIAA
SIHTEERIT TUTUIKSI - RETKIÄ JA TAPAHTUMIA

UHANALAISTEN LAJIEN SUOJELUTYÖSSÄ TOIMIVAN ASIANTUNTIJAVERKOSTON UUTISKIRJE

KEVÄT
2005

LENNINSIIPPI

TÄSSÄ NUMEROSSA

Mikä on "eliötyöryhmä"?

Maastokausi alkanut!

Hyönteistensuojelu-
neuvottelukunta perustettu

Hämähäkkityöryhmä
aloitti toimintansa

Opas uhanalaisuuden
arviointiin tulossa

Luonnonsuojeluasetus
uudistuu

1

2

3

4

5

6

7

TOIMITTAJAN TERVEHDYS

Hyvät lukijat!

Minulla on ilo esitellä teille ensimmäinen **Lenninsiipi – uhanalaisten lajien suojelutyössä toimivien lukuisten harrastajien, tutkijoiden ja viranomaisten tiedotuskanavaksi ja yhteydenpitovälineeksi tarkoitettu sähköinen uutiskirje.**

Nimensä Lenninsiipi sai Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) luontoyksikössä järjestetyssä pienimuotoisessa nimikisassa. Voittajanimen perustelut: lenninsiipi on kaunis ja runollinen suomalainen sana, joka herättää ajatuksen ilmojen halki liitävästä viestistä, se esiintyy sekä kasvi- että eläinkunnassa ja kuuluu myös erälle tunnetulle lokinpoikaiselle. Kiitos Tytti Kontulalle nimestä!

Lenninsiipi ilmestyy näillä näkymin kahdesti vuodessa, ja jos tarvetta ja asiaa ilmenee, niin useamminkin. Sen ilmestymisestä tiedotetaan sähköpostilla ja sijoituspaikkana on ympäristöhallinnon [eliöryhmittäin > Lenninsiipi\), jonne myös kaikki numerot arkistoidaan. Lenninsiiven avulla tiedotetaan ajankohtaisista lajiensuojelua koskevista asioista, esitellään eri eliötyöryhmissä tehtävää työtä ja tutustutaan eliötyöryhmäverkostossa toimiviin tuttuihin ja tuntemattomampiin kasvoihin. Toivottavasti Lenninsiipi tiivistää lajiensuojelutyössä toimivien ihmisten yhteenkuuluvuutta ja omalta osaltaan kannustaa ja auttaa muistamaan, että meidän jokaisen pienikin työpanos suomalaisen luonnon ja sen pienimpien puolesta on ensiarvoisen tärkeä!](http://www.sivut(www.ymparisto.fi) > Luonnonsuojelu > Lajien suojelu > Lajien suojelu</p></div><div data-bbox=)

Lenninsiiven ulkoasun suunnitelti Satu Turtiainen SYKEstä, mistä hänelle suurkiitos. Uutiskirjettä toimittaa toistaiseksi allekirjoittanut, jolle voi antaa palautetta sisällöstä ja ehdottaa aiheita käsiteltäväksi. Otan myös mieliihyvin vastaan teemaan liittyviä kirjoituksia, mielipiteitä tai kysymyksiä. Uutiskirje voi muuttaa muotoaan toiveidenne ja tarpeittenne mukaan!

Hieno ja elämyksellistä kesää kaikille!

t. Terhi

(09) 4030 0746, terhi.ryttari@ymparisto.fi

Ritariperhosen (*Papilio machaon*) toukka ravintokasvillan suoputkella. Kuva: Terhi Ryttäri

S Y K E

Mikä on "eliötyöryhmä"?

Tässä yhteydessä "eliötyöryhmällä" tarkoitetaan lajistonsuojelutyötä varten perustettuja asiantuntijaryhmiä, jotka osallistuvat mm. erikoisalaansa koskevan eliöryhmän uhanalaisuuden arviointityöhön. Tähän mennessä on muodostettu 12 eliötyöryhmää, joista vanhin, putkilokasvityöryhmä, aloitti toimintansa 1990, ja nuorin, hämähäkkityöryhmä, perustettiin vasta kuluvan vuoden huhtikuussa. Lähitulevaisuudessa suunnitteilla on myös lintujen uhanalaisuuden arviointiin keskittyvän lintutyöryhmän perustaminen.

Eliötyöryhmien jäsenenä on kunkin eliöryhmän parhaita tunteijoita, harrastajia ja tutkijoita eri puolelta maata ja yleensä myös ryhmään käytännön suojelutyön näkökulmaa tuova ympäristöhallinnon edustaja. Ryhmät ovat taustoiltaan ja toimintoiltaan hyvin erilaisia. Paremmiin tunnettujen eliöryhmien, kuten putkilokasvien tai sammalien, kanssa tehtävä työ voi painottua jo konkreettisesti esiintymispaikkojen suojeluun ja hoitoon, kun taas esimerkiksi monien selkärangattomien työskentely keskittyy puutteellisesti tunnetut lajiston selvittämiseen. Eliötyöryhmät toimivat vapaaehtoisuudelta. Monissa ryhmissä on osa-aikainen sihteeri hoitamassa juoksevia asioita ja tekemässä suurimmat käytännön työt. Verkostoon kuuluu myös suuri joukko harrastajia ja tutkijoita, joiden työpanos tietojen keruussa on yhtä lailla merkittävä, vaikka he eivät varsinaisia työryhmien jäseniä olisikaan. ●

TERHI RYTTÄRI

Tähän mennessä perustetut eliötyöryhmät:

Kasvityöryhmä (putkilokasvit)	1990
Kovakuoriaistyöryhmä	1991
Sammalityöryhmä	1993
Jäkälätyöryhmä	1993
Perhostensuojelutoimikunta	1999
Pistiäistyöryhmä	2001
Hemiptera-työryhmä (nivelekärsäiset, suorasiipiset, verkkosiipiset, jäytiäiset)	2001
Sienityöryhmä	2002
Dipteraryhmä (kärpäset)	2002
Vesihyönteisryhmä	2002
Nilviäistyöryhmä	2003
Hämähäkkityöryhmä (lue lisää alemmaa!)	2005
Lisäksi: Hyönteistensuojeluneuvottelukunta (ks. erillinen uutinen!)	2005

Eliötyöryhmien yhteystiedot löytyvät verkosta:
www.ymparisto.fi > Luonnonsuojelu > Lajien suojelu > Lajien suojelu eliöryhmittäin > Eliötyöryhmät (<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=2144&clan=fi>)

Sähköpostin kautta toimivia "keskustelupalstoja" ovat mm. kasviposti (putkilokasvit), sammalposti ja kuoriaisposti. Jos haluat liittyä postituslistalle, ota yhteys eliötyöryhmän sihteeriin.

Maastokausi alkanut

– muistutus havaintojen ilmoittajille!

Tieto uhanalaisen lajin esiintymispaikan tarkasta maantieteellisestä sijainnista on ensiarvoisen tärkeää lajin suojelun kannalta. Havainnon voi toimittaa SYKEen tai alueelliseen ympäristökeskukseen esimerkiksi tarkoitusta varten laaditulla maastolomakkeella. Maastolomakkeelta tieto siirretään ympäristöhallinnon tietojärjestelmään, josta uhanalaisista lajeista vastaava viranomais- tai poimia tietoja esimerkiksi tietyn alueen maankäyttöä suunniteltaessa. Näin uhanalaisten lajien esiintymispaikat voidaan ottaa suunnittelussa huomioon jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Satelliittipaikantimien käyttö esiintymien paikannuksessa on yleistynyt viime vuosina. Gps:n avulla saadaankin jo luotettavia ja tarkkoja paikkatietoja. Inhimillinen virhe koordinaattilukemien kirjaamisessa voi kuitenkin heittää esiintymän aivan muualle kuin oli tarkoitettu. Tämän vuoksi olisi edelleen ehdottoman tärkeää merkitä paikka myös lomakkeeseen liitettävälle peruskartan kopiolle. Esiintymästä tietämätön tallentaja pystyy tällöin varmistamaan gps-lukeman oikeellisuuden ja tietojärjestelmään päätyvien harmillisten virheiden määrä vähenee.

Uhanalaistumiskehityksen arviointia varten olisi äärimmäisen tärkeää saada tietoja myös sellaisista vanhoista, tunne-

tuista esiintymistä, joilta lajia ei enää ole löydetty. Mahdollisen häviämisen syyt olisi myös tärkeää kirjata: onko esiintymispaikka täysin tuhoutunut esimerkiksi rakentamisen vuoksi, vai muuttunut muuten lajille sopimattomaksi esimerkiksi umpeenkasvun takia. Laji voi pysyä piilossa vaikka olosuhteet näyttäisivät ihmisen silmin kaikin puolin sovelialta – tämäkin on tärkeä tieto: paikka voi olla syytä säilyttää vaikka lajia ei juuri nyt sieltä löytyisi. Negatiivinen havainto voi tuntua tylsältä, mutta on arvokas siinä tilanteessa, kun lajin kannassa tapahtuneiden muutosten suuruusluokkaa yritetään arvioida esimerkiksi IUCN:n kriteereihin peilaten.

Maastolomakkeita voi tulostaa itselleen verkosta: www.ymparisto.fi
> Luonnonsuojelu > Lajien suojelu > Uhanalaiset lajit > Uhanalaisten lajien maastolomakkeet (suora linkki: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=6712&lan=fi>)

Paperiversioita voi pyytää SYKE:n Luontoyksiköstä.

Lähitulevaisuudessa on tarkoitus saada aikaan myös suoraan sähköisesti täytettävät maastolomakkeet. Tälle maastokaudelle ne eivät kuitenkaan vielä ehtineet, ehkä sitten ensi kesänä! ●TR

• SIHTEERIT TUTUIKSI • SIHTEERIT TUTUIKSI •

**Tea von Bonsdorff-Salminen
sienityöryhmästä**

Sihteerit tutuiksi -palstan tarkoituksena on esitellä eri eliötyöryhmien sihteereitä, ja ehkä muitakin henkilöitä! Ensimmäisenä uhrina on vielä melko nuoren, vuonna 2002 perustetun, sienityöryhmän sihteeri.

Kerro vähän itsestäsi...

Olen **Tea von Bonsdorff-Salminen**, biologi ja kasvitieteilijä ja erikoisesti hullaantunut sieniin. Asun Porvoossa 1-v. poikani Jetron ja ja mieheni Jeren kanssa. Osa-aikaisen sienisihteeriyden lisäksi pidän mm. sienikursseja yliopistolla

ja teen luontoinventointeja – tänä vuonna selvittelen esimerkiksi Sipoonkorven sienistöä Metsähallitukselle.

Mikä sai sinut kiinnostumaan juuri sienistä?

Tuohon onkin vaikea vastata. Perheemme asui kesät mökillä Lahden Alasenjärvellä, jossa eli myös isoisäni Robert. Hän harrasti luontoa monipuolisesti ja vaikutti varmasti osaltaan siihen, että innostuin luonnosta. Mutta miksi juuri sienet...? Osasin kuulemma Mauri Korhosen 100 sientä värikuvina -kirjan lajit ulkoa ennen kuin osasin lukea. Mamma joutui koville, kun joutui tenttaamaan lajeja vähän väliä. Siitä kai se lähti! Olen kyllä muutenkin yleiskiinnostunut kaikesta luonnossa – systematiikka ja taksonomia ovat sydäntä lähellä, ja sienten lisäksi erityisesti hyönteiset kiinnostavat.

Millaista työtä tekee sienityöryhmän sihteeri?

Työ on mukavan monipuolista! Maastokauden ulkopuolella työ on havaintojen tallentamista, tietojen keräämistä ja ylipäätään asioiden selvittämistä ja organisoimista. Erityisen paljon aikaa menee ihan yhteydenpitoon sekä Suomessa että maailmalla. Onneksi aikaa jää myös museotyöskentelyyn. Kiivaan syyskauden jälkeen on ihana vetäytyä museon kätköihin näyttöiden kanssa askaroimaan.

1

2

3

4

5

6

7

Millainen porukka teillä on, kuinka yhteistyö sujuu?

Porukka on todella hyvä, asiantunteva ja myös maantieteellisesti edustava, mikä tekee yhteistyöstä hedelmällisen. Puheenjohtaja Lasse Kosonen on Tampereelta. Muita jäseniä ovat Esteri Ohenoja ja Maarit Kaukonen Oulusta, Päivi Paalamo Rovaniemeltä, Markku Kirsi Joensuusta, Seppo Huhtinen ja Jukka Vauras Turusta, Veli Haikonen Lahdesta sekä Pertti Salo ja Heikki Kotiranta Helsingistä. Lisäksi sieniverkostoon kuuluu joukko muita aktiiviharrastajia ja sienitutkijoita. Suomen Sieniseurain kanssa olemme myös kiinteässä yhteistyössä.

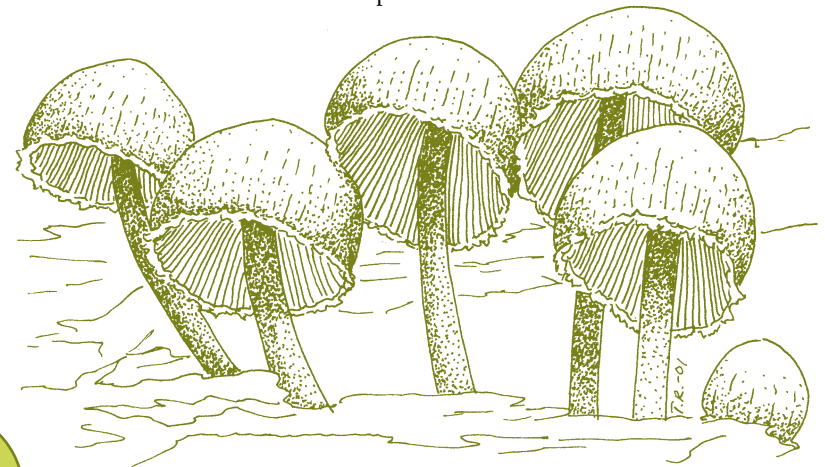
Mitä sienityöryhmä tekee tänä vuonna?

Parastaikaa osallistumme ECCF:n (European Council for Conservation of Fungi) Euroopan uhanalaisten sienten kartoitukseen. Syksyllä järjestämme kartoitusretken Etelä-Pohjanmaalle, joka on sienten suhteen tuntemattomampaa

"valkoista aluetta". Teemme selvitystä myös alueista, jotka olisivat tärkeitä sienten monimuotoisuuden kannalta. Tärkeä tapahtuma syksyllä tulee olemaan pohjoismainen sienitieteen kongressi Hyytiälässä, jonne tulee paljon sienitutkijoita ympäri Eurooppaa. Lisäksi "seuran tarukkasemme" yrittää parantaa ja kehittää uhanalaisten sienten seurantaa. Tarjoamme asiantuntija-apua myös hoito- ja ennallistamissuunnitelmien tekijöille, jotta myös sienten tarpeita voitaisi ottaa paremmin huomioon.

Miten rentoudut vapaalla? Et kai vaan sienestä?

Kyllä vaan sienestä, sillä harrastuksesta tuli myös ammattini! Jetro-poika vie tällä hetkellä suurimman osan vapaa-ajastani – ihanaa aikaa onkin. Muutoin kuuntelen musiikkia, luen mm. scifi-kirjoja, tanssiin flamenco ja – yllätys yllätys – harrastan luonnontarkkailua! ●

UUTISIA • UUTISIA • UUTISIA • UUTISIA • UUTISIA

Hyönteistensuojeluneuvottelukunta perustettu 17.3.2005

Muutamia vuosia toiminut Perhosten- suojelun neuvottelukunta päätyi viime syksyn kokouksessaan ehdottamaan, että neuvottelukunnan toimiala laajennettaisiin kattamaan kaikki hyönteiset. Ehdotuksen mukainen uusi neuvottelukunta piti perustavan kokouksensa 17.3.2005 Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE). Kokoukseen oli kutsuttu edustajat kaikista hyönteisiä koskevista eliötyöryhmistä, kasviöryhmästä, ympäristöministeriöstä, SYKEstä, alueellisista ympäristökeskuksista, Metsähallituksesta, Metsätutkimuslaitoksesta, Luonnontieteellisestä keskuksista, Suomen WWF:sta ja Suomen luonnonsuojeluliitosta.

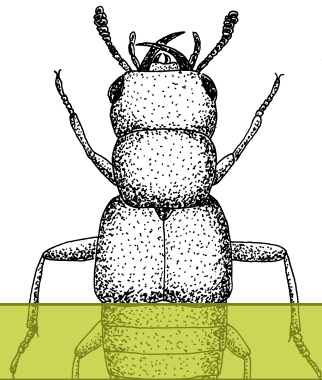
Neuvottelukunnan puheenjohtajaksi vuodeksi 2005 valittiin Guy Söderman (SYKE) ja sihteeriksi Ilpo Mannerkoski (kovakuoriaistyöryhmä). Neuvottelukunta päätti ottaa edeltäjänsä aktiiviseman ja näkyvämmän toimintalinjan. Keskeisiksi tehtäväksi nähtiin tiedon välittäminen eri toimijatahoille sekä arvokkaiden hyönteisalueiden nimeäminen. Näiden alueiden suojelua ja hoitoa edistetään mm. välittämällä tietoa viranomaisille ja maanomistajille, neuvottelemalla toimijoiden kanssa käytännön ratkaisuisista ja järjestämällä kohteisiin liittyvää tiedotusta ja tapahtumia.

Neuvottelukunta pyrkii toiminnallaan ehkäisemään käytännön suojelutyössä syntyviä konfliktitilanteita sekä tarvittaessa myös ratkaisemaan niitä.

Arvokkaiden hyönteisalueiden valinnassa painotetaan eri hyönteisryhmien uhanalaisten lajien esiintymistä. Tarkastelu toteutetaan alue- ja elinympäristötyyppi-kohtaisesti. Ensimmäiseksi kohteeksi valittiin Hankoniemi, erityisesti sen paahdeympäristöt niin rannoilla kuin niemen sisäosissakin. Toisena teemana toiminnan alkuvaiheessa ovat lehdot, joille tarvittaisiin eri hyönteisryhmien elinympäristövaatimukset huomioon otettavia hoito-ohjeita. Yhteistyötä kasviöryhmän kanssa edistetään mm. valmistelemalla luettelot eri hyönteisryhmien uhanalaisten lajien ravintokasveista.

Neuvottelukunta kokoontuu kahdesti vuodessa, seuraava kokous pidetään 6.10.2005. ●

ILPO MANNERKOSKI

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7

Hämähäkkityöryhmä aloitti toimintansa 19.4.2005

Eliötyöryhmäverkosto täydentyi 19.4.2005, kun hämähäkkityöryhmä piti aloituskokouksen Suomen ympäristökeskuksessa. **Työryhmään kuuluvat alkuvaiheessa Niclas Fritzén, Seppo Koponen, Pekka T. Lehtinen, Timo Pajunen, Michael Saaristo ja Juhani Terhivuo sekä SYKEN yhdyshenkilönä Ilpo Mannerkoski.** Työryhmä voi myöhemmin kutsua lisjäseniä. Työryhmän puheenjohtajana toimii Seppo Koponen ja sihteerinä Timo Pajunen.

Ensimmäisessä kokouksessa keskusteltiin tulevista toimintaperiaatteista ja tavoista sekä pohdittiin sitä, mitä eliöryhmiä työryhmä tulee tarkastelemaan. Päätehtävänä on uuden uhanalaisuusarvioinnin toteuttaminen. Sitä valmistellaan keräämällä yhteen lajeista olemassa olevat, osittain hyvinkin hajanaiset tiedot sekä tekemällä maastoretkiä, joiden yhteydessä tarkistetaan vanhoja uhanalaisten lajien esiintymiä sekä selvitetään hyvien kohteiden lajistoa.

Työkenttensä ryhmä rajasi käsittämään pääkohde-ryhmänsä hämähäkkien lisäksi lukit, valeskorpionit, "tuhatjalkaiset" (juoksujalkaiset, kaksoisjalkaiset, sokkojuoksiaiset ja harvajalkaiset), maasiirat, esihyönteiset sekä kaksi- ja kolmisukahäntäiset. Punkit jätetään ainakin toistaiseksi toiminnan ulkopuolelle, vaikka joidenkin punkkiryhmiä uhanalaisuus-tarkastelu saattaakin olla mahdollista toteuttaa lähivuosina.

Hämähäkkityöryhmällä on jo tälle vuodelle vähän toimintarahoitusta, jolla se aikoo järjestää kesällä kaksipäiväisen retken Hankoniemelle, jossa mm. tutustutaan uhanalaisten hämähäkkien tunnetuihin elinpaikkoihin. ●

ILPO MANNERKOSKI

Aitoristihämähäkki (*Araneus diadematus*) uhanalaisella rantakauralla (*Ammophila arenaria*) Hangossa.
Kuva: Terhi Ryttyäri

UUTISIA • UUTISIA • UUTISIA • UUTISIA • UUTISIA

Luonnonsuojeluasetus uudistuu

Ympäristöministeriö on 19.4.2005 lähettänyt lausunnolle ehdotuksen luonnonsuojeluasetuksen muuttamisesta. Olennaisimmat ehdotuksen muutokset koskevat asetuksen liitteitä, joissa luetaan Suomessa rauhoitetut eläin- ja kasvilajit, uhanalaiset lajit sekä EU:n luontodirektiivin liitteessä IV mainitut, tiukkaa suojelua edellyttävät lajit. Ehdotuksen mukaan uhanalaisten eliölaajien listalta:

- poistuisi yhteensä 508 lajia ja
- sinne otettaisiin lisää 618 lajia
- erityisesti suojeltavia lajeja poistuisi 82 lajia ja
- mukaan otettaisiin 205 uutta lajia. Päivitys perustuu pääosin vuonna 2000 julkaistuun uhanalaisuusarviointiin.

Kaikkiaan uhanalaisten lajien lista kasvaisi 110 lajilla ja erityisesti suojeltavien lajien määrä 123 lajilla. Listalta poistetut tai sinne lisätyt lajit ovat valtaosin selkärangattomia eläimiä ja sammalia.

Rauhoitettujen eläinlajien listalle ehdotetaan lisättäväksi kuusi uutta eläinlajia, jotka ovat kaikki hyönteisiä. Muutos johtuu pääosin EY:n luontodirektiivin liitteisiin vuonna 2004 tehdyistä tarkistuksista. Kahden lajin – rusojaloyökkönen ja kaunopatinayökkönen – rauhoituksessa suojelun perusteet ovat kansalliset. Ehdotuksen mukaan kyy tulee edelleen jäämään ilman lain suojaa. Koko maassa rauhoitettujen kasvilajien luetteloon lisätään yksi Suomesta vastikään löydetty luontodirektiivin kasvilaji: lumipiippo. Lisäksi rauhoitettujen kasvilajien luettelosta on tarkoitus poistaa mm. aiemmin kaupalliselta keruulta suojatut sinivuokko, kevätesikko, imikkä, kevätlinnunherne ja näsiä.

Ehdotuksen lausunnonantoi aika päättyi 12.5.2005. Miten annetut lausunnot vaikuttavat lopullisen asetukseen muotoutumiseen, ei vielä tätä kirjoitettaessa ole tiedossa. ●TR

Asiasta lisää (mm. asetuksen ehdotetut lajiluettelot) ympäristöministeriön tiedotteessa 19.4.2005:

www.ymparisto.fi

> **Ympäristöministeriö** > **Ajankohtaista**
> **Tiedotteet** > **Tiedotteet 2005** >

Miten käy imikkä (Pulmonaria obscura), jos sen keräämistä myyntiä varten ei enää rajoiteta?
Kuva: Harri Tukia

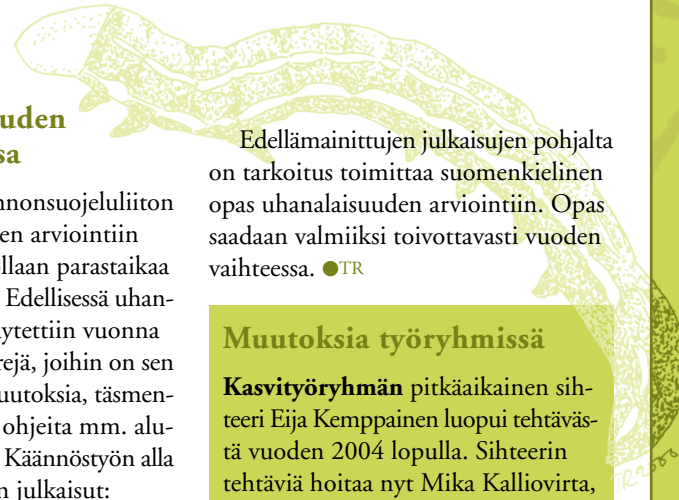
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7

Opas uhanalaisuuden arviointiin tulossa

Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) uhanalaisuuden arviointiin kehittämää kriteerejä ollaan parastaikaa kääntämässä suomeksi. Edellisessä uhanalaisuusarvioinnissa käytettiin vuonna 1994 julkaistuja kriteerejä, joihin on sen jälkeen tullut pieniä muutoksia, täsmennyksiä käsitteistöön ja ohjeita mm. alueelliseen soveltamiseen. Käännöstyön alla ovat seuraavat IUCN:n julkaisut:

- IUCN Red List Categories and Criteria, version 3.1. (2001)
- Guidelines for Application of IUCN Red List Criteria at Regional Level, version 3.0 (2003)
- Guidelines for Using the IUCN Red List Categories and Criteria (April, 2005)

Alkuperäiset, englanninkieliset ohjeet löytyvät IUCN:n verkkosivuilta:
www.iucn.org/themes/ssc/red-lists.htm

Edellämainittujen julkaisujen pohjalta on tarkoitus toimittaa suomenkielinen opas uhanalaisuuden arviointiin. Opas saadaan valmiiksi toivottavasti vuoden vaihteessa. ●TR

Muutoksia työryhmissä

Kasvityöryhmän pitkäaikainen sihteeri Eija Kemppainen luopui tehtävästään vuoden 2004 lopulla. Sihteerin tehtäviä hoitaa nyt Mika Kalliovirta, joka istuu Suomen ympäristökeskuksen luontoyksikössä. Mikin yhteystiedot: mika.kalliovirta@ymparisto.fi puhelin (09) 4030 0741.

Perhostensuojelutoimikunnan uusi yhteyshenkilö on Petri Hirvonen, sähköposti petri.hirvonen@loviisa.fi.

Sammal työryhmän sihteeri Susanna Anttila jää äitiyslomalle heinäkuussa, sijaista ei vielä tätä kirjoitettaessa ole valittu.

Uusi "punainen kirja" Ruotsiin

Ruotsalaiset arvioivat lajistonsa uhanalaisuutta viiden vuoden välein. Uusi "punainen kirja" – **Rödlistade arter i Sverige 2005** – näkikin päivänvalon perinteisessä Flora & Faunavård -tilaisuudessa Upsalassa 11.5.2005.

Lisätietoja ja uhanalaisten lajien luettelot löytyvät ArtDatabankenin verkkosivuilta: www.artdata.slu.se/rodlista/

JULKAISUASIAA • JULKAISUASIAA • JULKAISUASIAA

Uusia julkaisuja

Sienipuolella on valmistumassa suuri urakka: **Pertti Salon, Tuomo Niemelän, Ulla Nummela-Salon ja Esteri Ohenojan toimittama "Suomen helttasienten ja tattien ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus"** tulee painosta kesän aikana. Teos julkaistaan Suomen ympäristö -sarjassa ja se tulee aikanaan löytymään sähköisessä muodossa (pdf) myös verkosta.

Uusia julkaisuja

Vuonna 2003 pidetyn paahdeympäristöjä käsitelleen eliötyöryhmien seminaarin esitelmien pohjalta on **Stella From toimittanut Suomen ympäristö -sarjaan julkaisun "Paahdeympäristöjen ekologia ja uhanalaiset lajit"** Myös tämä julkaisu tulee painosta kesän kuluessa ja löytyy aikanaan myös verkosta.

Tarkkaile ympäristöhallinnon verkkosivuja: www.ymparisto.fi

> Palvelut, tuotteet ja julkaisut > Julkaisut > Suomen ympäristö -sarja
> Suomen ympäristö -sarja 2005

... ja vähän vanhojakin

Suomen lajien uhanalaisuus 2000 -kirjaa on vielä saatavilla.

Tiedustele omaa kappaletta SYKEN luontoyksiköstä Terhi Ryttiläiltä, Heidi Kaipiaiselta tai Ilpo Mannerkoskelta (sähköposti: etunimi.sukunimi@ymparisto.fi). Eliötyöryhmäverkostossa toimiville kirja on maksuton.

1

2

3

4

5

6

7

• RETKIÄ & TAPAHTUMIA • RETKIÄ & TAPAHTUMIA •

Maastokaudella 2005 tapahtuu:

Kovakuoriaistyöryhmän maastopainotteinen kesäseminaari pidetään Juuassa Pohjois-Karjalassa 10.-12.6.2005.

Majoituspaikkana on Larinsaaren leirikeskus. Seminaari on avoin kaikille harrastajille.

Lisätietoja työryhmän kotisivuilta (<http://joyx.joensuu.fi/~pmartik/pages/tyoryhma.html>) tai sihteerin Esko Hyväriselältä (esko.hyvarinen@joensuu.fi).

Lisäksi kovakuoriaistyöryhmä tekee inventointiretken elokuussa Salamajärven kansallispuistoon (Kivijärvi).

Hemiptera-ryhmän maastoseminaarin kohteena on Porin Yyteri 30.8.-1.9.2005.

lisätietoja Petri Ahlroth (petri.ahlroth@ymparisto.fi).

Kasvityöryhmä järjestää perinteisen harrastajaseminaarin 6.-7.8. Hailuodossa, jossa juhlistetaan samalla Oulun kasvistoselvityksen valmistumista. Suosittu tilaisuus on valitettavasti jo täynnä.

Sammal- ja jäkälätyöryhmä järjestävät yhteisen maastoretkeilyn luonnoltaan ja lajistoltaan monipuoliselle Lammin seudulle 9.-11.9.

Retkeily on tarkoitettu kaikille sammalista ja jäkälistä kiinnostuneille.

Majoitus on Lammin biologisella asemalla.

Ilmoittaudu retkeilylle sammalityöryhmän sihteerin Susanna Anttilalle (Suomen ympäristökeskus, p. (09) 4030 0784, susanna.anttila@ymparisto.fi) tai jäkälätyöryhmän sihteerin Kimmo Jääskeläiselle (Luonnontieteellinen keskusmuseo p. (09) 1912 4464, 040 589 9158, kimmo.jaaskelainen@helsinki.fi) kesäkuun loppuun mennessä.

Tarkempi retkiohjelma lähetetään ilmoittautuneille kesän kuluessa.

Sienityöryhmä tekee kartoitusretken Etelä-Pohjanmaalle, todennäköisesti Vaasan seudulle, viikolla 38.

Lisätietoja sihteerin Tea von Bonsdorff-Salminen, tbonsdor@mappi.helsinki.fi

• RETKIÄ & TAPAHTUMIA • RETKIÄ & TAPAHTUMIA •

Kukanpäivänä 13.5. juhlittiin Juha Suomista

Kukanpäivää vietettiin 13.5. Vammalassa luovuttamalla perinteinen Kasvityöryhmän kunniakirja Juha Suomiselle. Kunniakirja myönnettiin tänä vuonna yhdenkertoista kerran. Suominen palkittiin vuosikymmenten työstä erityisesti Satakunnan ja eteläisen Pohjanmaan kasviston selvittämiseksi. Hän on lukeutunut jo 1960-luvulta lähtien Suomen kasviston parhaimpiin yleistuntijoihin, jolle mieluisia tutkimuskohteita ovat olleet etenkin tulokaskasvit, mutta myös uhanalaiset lajit. Hänelle on ollut erityisen tärkeää havainnoida tavallisempia kasveja ja niiden oikullista esiintymistä. Retkillään Juha on keskittynyt etenkin karujen seutujen kasviston selvittämiseen – tämän hän totesi sopivan erityisen hyvin laiskalle ihmiselle, kun muisti kirjattavaa löytyä vain harvoin.

Vammalan kaupungin tarjoaman kalakeittolounaan jälkeen retkeilimme Rautaveden ympäristössä. Vehmaanniemen perinnemaisemakohteen niittyjä ja kallioketoja pidetään kunnossa vuosittaisilla WWF:n talkoilla ja aluetta hoitavat myöskin siellä laiduntavat lampaat. Vehmaanniemi onkin varsin edustavassa kunnossa, tosin kesäisiä eväsretkiä haitannevat hieman alueen sadoissa kedoissa asustavat miljoonat muurahaiset. Tutustuimme

Juha Suominen (punaisessa paidassa) kertoo Vehmaanniemen kasveista. Lasse Kosonen ja Heidi Kaipainen kuuntelevat tarkasti. Kuva: Eija Kempainen

myös luhtaorvokin (*Viola uliginosa*) kasvupaikkaan Karkussa. Orvokit olivat parhaillaan kukassa, mutta osittain vielä piilossa heinäkarikkeen alla. Aurinkoisen päivän päätteeksi tutustuimme talkoilla korjattuun Tyrvään Pyhän Olavin kirkkoon ja sen rautakautisiin ketoihin.

Lämpimät kiitokset kaikille mukana olleille! ●

MIKA KALLIOVIRTA

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7

Joko on hautajaisten aika? – Ruususiipisirkan tarina Suomessa

Ruususiipisirkka (*Bryodema tuberculata*) on kookas ja huomiota herättävän kaunis heinäsiirkköjen heimoon kuuluva suorasiipinen. Laji elää paahteisilla harjunteilla ja on elintapojensa puolesta vaateliäs. Suomessa ruususiipisirkka on elänyt levinneisyytensä pohjoisrajalla, mutta myös muualla Euroopassa se on taantunut harvinaisuus. Skandinaviassa lajia tavataan vain Ruotsista Öölannista. Se eli muinoin myös Tankassa, mutta kuoli sieltä sukupuolettoon jo kauan sitten.

Ruususiipisirkka löydettiin Suomesta Säköjärveltä ensimmäisen kerran vuonna 1990 harjusiniipi-tutkimusten yhteydessä. Säköjärvi on muodostumana poikkeuksellinen ja sen alueella elää myös runsaasti muuta hyvin vaateliasta lajistoa. Tästä huolimatta ruususiipisirkan löytyminen herätti runsaasti innostusta. Laji on tunnettu aikoinaan myös rajan taakse jääneestä Karjalasta, mutta sieltäkin se on luokiteltu hävinneeksi. Leningradin alueelta nykytietoja lajin esiintymisestä ei ole.

Suomessa ruususiipisirkan ainoaa esiintymää seurattiin löytymisestä alkaen

ja suunta oli jatkuvasti alaspäin. Lajilla on kaksivuotinen kehitys ja parittomien vuosien kohortin arvellaan hävinneen jo aikaisemmin. Parillisten vuosien yksilömäärät vähenivät siten, että 1996 tavattiin 7 yksilöä, 2002 enää yksinäinen naarasyksilö ja vuonna 2004 lajia ei kymmenistä tarkistuskertoista huolimatta enää löydetty. Aina on olemassa pieni mahdollisuus että laji vielä jostain piileskelisi, mutta hyvältä ei ruususiipisen tilanne näytä. ●

PETRI AHLROTH JA ILPO MANNERKOSKI

Ruususiipisirkka kuvattuna Säköjärveltä ravintokasvillan kangasajuruoholla. Kuva: Mikko Kuussaari

• WWW.YMPARISTO.FI •

WWW-sivuiltamme sijaitsevat alueellisesti uhanalaisten lajien taulukot on muutettu käyttäjystävällisemmiksi. Etusivu osoitteessa: www.ymparisto.fi
> Luonnonsuojelu > Lajien suojelu > Uhanalaiset lajit > Alueellisesti uhanalaiset lajit
(suora linkki: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=8801&lan=fi>)